

1848

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1848

Het is 1848. De Nederlandse grondwet wordt gewijzigd.
De Koning staat een deel van zijn macht af.

Het parlement, en dus het volk, krijgt meer invloed.
De leden van de Tweede Kamer worden vanaf nu direct
door de bevolking gekozen. In ieder geval door een deel
van de bevolking.

Suriname, de toenmalige Nederlandse Antillen en toen-
malig Nederlands-Indië zijn in deze tijd gekoloniseerd
door Nederland.

Wie denkt in 1848 te mogen stemmen?

Wie denkt in 1848 te mogen stemmen?

In 1848 mogen alleen de **directeur** en de **notaris** stemmen.

Dat komt omdat slechts een klein deel van de bevolking in Nederland mag stem-
men. Je moet man zijn, ouder dan 23 jaar en genoeg geld hebben. Of je genoeg
geld hebt, wordt gemeten door te kijken naar hoeveel belasting je betaalt. In de
praktijk mag 11% van de mannen in Nederland stemmen.

In Suriname, de toenmalige Nederlandse Antillen en toenmalig Nederlands-Indië
is nog geen volksvertegenwoordiging zoals in Nederland. Ook voor de Tweede
Kamer mag je hier niet stemmen als je geen Nederlands staatsburger bent.

1896

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1896

Het is 1896. Allerlei groepen in Nederland komen op voor meer rechten en gelijke kansen. De Nederlandse kieswet wordt aangepast. In 1887 werd de Nederlandse grondwet al gewijzigd. Om te mogen stemmen in Nederland hoef je nu niet langer rijk te zijn, maar moet je 'aantoonbaar geschikt' zijn voor deze belangrijke taak.

In Suriname is sinds 1865 een volksvertegenwoordiging, namelijk de Koloniale Staten. Net als in Nederland zijn er allerlei eisen waar je aan moet voldoen om te mogen stemmen.

Wie denkt in 1896 te mogen stemmen?

Wie denkt in 1896 te mogen stemmen?

In 1896 mogen wat meer mensen stemmen, namelijk de **eigenaar van het boerenbedrijf**, de **officier van de politie**, de **winkelier**, de **bakker**, de **schilder**, de **ploegleider** in de fabriek en de havenmeester.

Vanaf 1896 moet je in Nederland een man zijn van 25 jaar of ouder en bijvoorbeeld een examen of diploma hebben behaald, een eigen (huur)woning hebben of een behoorlijk loon of spaargeld. Ook telt nog steeds mee of je belasting betaalt. In de praktijk mag nu 49% van de mannen stemmen.

In Suriname mag je alleen stemmen voor de Koloniale Staten als je 'ingezetene' bent, 25 jaar of ouder bent, burgerlijke rechten hebt en voldoende belastingen betaalt (en dus rijk genoeg bent). Door deze eisen mag hier 2% van de bevolking stemmen.

A white, rusted metal plate with four screws, featuring the year '1917' in large orange letters.

1917

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1917

Het is 1917. De Tweede Kamer stemt in met een ingrijpende wijziging van de Nederlandse Grondwet, waardoor ineens veel meer mensen in Nederland mogen stemmen.

Wie denkt in 1917 te mogen stemmen?

Wie denkt in 1917 te mogen stemmen?

Vanaf 1917 mogen in Nederland ook de **fabrieksarbeider**, de **textielarbeider**, de **stalknecht** en de **visser** stemmen.

Dit komt doordat alle Nederlandse mannen van 25 jaar of ouder stemrecht krijgen. Vrouwen mogen zelf nog niet stemmen, maar vanaf 1917 wel worden gekozen in de Tweede Kamer.

Deze nieuwe regels gelden in Nederland, niet in de toenmalige koloniën. Daar mogen alleen Nederlandse staatsburgers stemmen voor de Tweede Kamer.

1919

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1919

Het is 1919. Al jaren zijn er in Nederland regelmatig grote demonstraties voor algemeen kiesrecht. Sinds 1917 mogen in Nederland alle mannen stemmen, maar vrouwen niet. In dit jaar wordt een wet aangenomen die daar verandering in brengt

Wie denkt in 1919 te mogen stemmen?

Wie denkt in 1919 te mogen stemmen?

Vanaf 1919 mogen in Nederland ook de **barones**, de **kunstenares**, de **winkel-eigenares**, de **verkoopster**, de **serveerster**, de **au-pair**, de **werkster** (*35 jaar*), de **lerares**, de **boerin**, de **huisvrouw** en de **gepensioneerde dame** stemmen.

Net als mannen moeten vrouwen ook 25 jaar of ouder zijn om te mogen stemmen. Vanaf dit moment is er algemeen kiesrecht voor Nederlandse staatsburgers.

A white, rusted metal plate with four screws, featuring the year 1948 in large red letters.

1948

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1948

Het is 1948. Sinds 1936 is de naam van de volksvertegenwoordiging in Suriname veranderd van Koloniale Staten in Staten van Suriname. Tegelijkertijd is de naam van de volksvertegenwoordiging van de toenmalige Nederlandse Antillen veranderd van Koloniale Raad naar Staten van Curaçao. Tot 1948 mag hier een heel klein deel van de bevolking stemmen, Je moet namelijk genoeg belasting betalen en een diploma hebben. Dit verandert met de invoering van het algemeen kiesrecht in 1948.

In Nederlands-Indië is sinds 1908 een Volksraad. Hiervoor kan gestemd worden, maar de macht van deze volksvertegenwoordiging is beperkt. Tot 1925 moet je Nederlands kunnen schrijven en spreken om te mogen stemmen.

Vanaf 1925 is Indonesisch of Chinees ook voldoende. Je moet ook voldoende belasting betalen. Deze eisen blijven bestaan tot het einde van Nederlands-Indië.

Wie denkt in 1948 te mogen stemmen?

Wie denkt in 1948 te mogen stemmen?

In 1948 mogen ook de **markthandelaar**, de **visverkoopster** en de **leraar** stemmen. Zij zijn burgers van Suriname, de toenmalige Nederlandse Antillen en Indonesië.

ProDeemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

NU

En nu? We zijn bijna 100 jaar verder en gelukkig geldt nog steeds algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen. Sinds 1919 is nog wel iets veranderd: je hoeft geen 25 jaar meer te zijn om te mogen stemmen.

Ook in Suriname en de voormalige eilanden van de Nederlandse Antillen is de leeftijd om te mogen stemmen verlaagd. In Indonesië is voor het eerst een parlement gekozen. Dit gebeurde in 1956, enige jaren na de onafhankelijkheid.

Wie denkt nu te mogen stemmen?

Wie denkt nu te mogen stemmen?

Nu mogen ook de **textielarbeidster**, de **werkster** (20 jaar) en de **havenarbeider** stemmen.

De leeftijd om te mogen stemmen in Nederland is in stappen verlaagd. Eerst naar **23 jaar** (in 1946), toen naar **21 jaar** (in 1965) en uiteindelijk naar **18 jaar** (in 1972).

In 1970 is in Nederland de opkomstplicht afgeschaft. Sindsdien is stemmen een recht en geen plicht.

De **winkelmedewerkster** (17 jaar) en de **vakkenvuller** (16 jaar) mogen nog steeds niet stemmen.